

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th July 2025

**ADVOKATURA VA O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI ADLIYA
VAZIRLIGINING O‘ZARO MUNOSABATLARINI
TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI**

Abdijemilova Sholpanay Abdikalikovna
Toshkent davlat yuridik universiteti
Magistratura bosqichi magistranti
email:solpanajabdyzemilova@gmail.com

Kalit so‘zlar: advokatura, advokatlik faoliyati, raqamli texnologiyalar, adliya, samaradorlik, shaffoflik, raqamli transformatsiya, axborot-kommunikatsiya, sun’iy intellekt.

Ключевые слова: адвокатура, юридическая практика, цифровые технологии, правосудие, эффективность, прозрачность, цифровая трансформация, информация и коммуникация, искусственный интеллект.

Keywords: advocacy, legal practice, digital technologies, justice, efficiency, transparency, digital transformation, information and communication, artificial intelligence.

Zamonaviy jamiyatda raqamli texnologiyalar barcha sohalarda tub o‘zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Huquqiy tizim, xususan advokatura va adliya organlarining faoliyatida raqamli innovatsiyalarni joriy etish samaradorlik, shaffoflik va tezkorlikni oshirishga xizmat qiladi. O‘zbekiston Respublikasi ham raqamli transformatsiya yo‘lidan borib, adliya sohasida zamonaviy axborot-kommunikatsion texnologiyalarni keng joriy etmoqda. Shu munosabat bilan advokatura va Adliya vazirligi o‘zaro munosabatlarida raqamli texnologiyalarning ahamiyatini ilmiy asosda tahlil qilish zarur.

Advokatura va Adliya vazirligi o‘rtasidagi munosabatlarning aniq, shaffof va qonuniy asosda tashkil etilishi fuqarolarning yuridik xizmatlarga bo‘lgan ishonchini oshiradi. Advokatlarning mustaqil faoliyati sud jarayonlarining tez va adolatli

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th July 2025

kechishiga, shuningdek, fuqarolarning huquqiy madaniyatining oshishiga olib keladi¹.

Advokatura va Adliya vazirligi o‘zaro munosabatlarida raqamli texnologiyalarning qo‘llanilishi, uning samaradorligi va rivojlanish istiqbollari belgilab beradi. Ushbu bo‘limda – advokatura va Adliya vazirligi o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarda raqamli texnologiyalarning rolini aniqlash, ularning samarali qo‘llanilishi uchun shart-sharoitlarni tahlil qilish va takliflar ishlab chiqishni maqsadga muvofiq deb topdik.

Takomillashtirish choralari quyidagilarni kiritish mumkin: advokatlar va sud organlari o‘rtasida mavjud hamkorlikni yanada rivojlantirish, o‘zaro axborot almashish, metodik yordam va malaka oshirish dasturlarini kengaytirish, fuqarolarning huquqiy ongini oshirish maqsadida ommaviy axborot vositalari orqali advokatlik faoliyati haqida keng jamoatchilikni xabardor qilish va yuridik ta’limning sifatini oshirish. Ushbu tadqiqot natijalari va takliflar amaliy jihatdan sud tizimini modernizatsiya qilish, advokatura institutining faoliyatini optimallashtirish va natijada jamiyatda adolatli huquqiy tizimni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Ushbu asosiy qismda nazariy tahlil va amaliy tavsiyalar asosida advokatura instituti va Adliya vazirligi o‘rtasidagi huquqiy munosabatlarning mavjud holati, aniqlangan muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llari keng yoritildi. Tadqiqot ko‘rsatdiki, advokatura institutining mustaqilligini yanada kuchaytirish va davlat nazorati mexanizmlarini optimallashtirish orqali sud-huquq islohotlarini samarali amalga oshirish, yuridik xizmat sifatini oshirish va fuqarolarning huquqiy himoyasini kafolatlash mumkin. Yuqoridagi asosiy qism namunasi dissertatsiyaning nazariy asoslarini, tahliliy va amaliy tavsiyalarni yagona struktura ostida yoritishga qaratilgan².

Ba’zi normativ-huquqiy hujjatlar zamonaviy yuridik amaliyot, jumladan raqamli texnologiyalarni qo‘llashni hisobga olmagan. Masalan, elektron hujjat aylanishi, onlayn konsultatsiyalar kabi yangi xizmat turlari uchun yetarli qonuniy asoslar shakllanmagan. Advokatlik faoliyatini nazorat qilishda ayrim holatlarda davlat

¹ Бабажанов С. Б. Judicial reforms and their application in legal practice //Scientific Bulletin of Namangan State University. – 2021. – Т. 2. – №. 2. – С. 174-180.

² Соколова П. В. Цифровая трансформация адвокатской деятельности будущего //Юность науки. – 2023. – С. 274-278.

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th July 2025

organlari va advokatlar o'rtasidagi munosabatlarning shaffofligi yetarli emasligi kuzatiladi. Bu esa kasbiy etikaga rioya qilinishini ta'minlash va advokatlarning mustaqilligini himoya qilishda muammolarni keltirib chiqaradi.

Advokatura instituti ayrim paytlarda, xususan fuqarolarga davlat hisobidan huquqiy yordam berishda Adliya vazirligi bilan hamkorlik shakllariga kirishadi. Bu Adliya vazirligi va advokatura o'rtasidagi hamkorlik sud islohotlari, qonunchilikni takomillashtirish, metodik yordam ko'rsatish va malaka oshirish kurslarini o'tkazish kabi sohalarda namoyon bo'ladi. Ushbu hamkorlik nafaqat qonunchilik tizimining takomillashtirilishiga, balki sud jarayonlarining samaradorligini oshirishga ham xizmat qiladi. Hamkorlikning muvaffaqiyatli tashkil etilishi uchun ikki tomonlama manfaatlar, ochiq muloqot va zamonaviy nazariy yondashuvlar joriy etilishi zarur.

Amaldagi qonunchilikdagi muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar. Mavjud qonunchilikda advokatura institutining mustaqilligini to'liq kafolatlovchi mexanizmlarning yetishmovchiligi, nazorat tizimining ayrim jihatlari yetarlicha aniq belgilangan emasligi aniqlangan. Ushbu muammolar advokatlarning erkin faoliyat yuritishiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shuning uchun, qonunchilikni qayta ko'rib chiqish, nazorat mexanizmlarini soddalashtirish va zamonaviy talablar asosida yangilash zarurati mavjud.

Raqamli texnologiyalar - axborotni yaratish, saqlash, uzatish va qayta ishlash uchun raqamli vositalar va usullar majmui hisoblanadi. Ular informatsion-kommunikatsion texnologiyalar (IKT) bazasida shakllangan bo'lib, jamiyatning turli sohalarida, xususan, huquqiy tizimda ham keng qo'llanilmoqda³.

Raqamli texnologiyalarning davlat boshqaruvida qo'llanilishiga to'xtalib o'tadigan bo'lsak, so'nggi yillarda davlat boshqaruvida raqamli texnologiyalarning integratsiyasi tobora kuchaymoqda. Bu jarayon "Elektron hukumat" (e-government) kontseptsiyasi asosida amalga oshiriladi. Elektron hukumat davlat xizmatlarini fuqarolarga yanada tez, shaffof va samarali yetkazish imkonini beradi.

Bizning davlatimizda ham raqamli davlat boshqaruvi tizimini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. 2020-yildagi "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi doirasida davlat organlari faoliyatida elektron hujjat aylanishi, onlayn xizmatlar

³ Арефинкина Е. Г. Цивровизация адвокатуры: необходимость или неизбежность? //Технологии XXI века в юриспруденции. – 2024. – С. 5.

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econferences.com

20th July 2025

ko'rsatish, raqamli arxivlarni yaratish kabi ko'plab innovatsiyalar joriy etilmoqda. Bu jarayonda Adliya vazirligi o'zining axborot tizimlarini takomillashtirib, huquqiy hujjatlar va xizmatlarning elektron shaklda yaratilishi, saqlanishi va taqdim etilishiga yo'l ochmoqda.

Raqamli texnologiyalarning huquqiy sohadagi ahamiyati va imkoniyatlari keng bo'lib, huquqiy tizimda raqamli texnologiyalar bizga quyidagi asosiy afzalliklarni beradi:

Tezkorlik va samaradorlikka erishiladi: huquqiy hujjatlar va arizalar elektron shaklda ko'rib chiqilishi va ro'yxatga olinishi natijasida ish yuritish tezlashadi;

Shaffoflik va nazorat kuchayadi: raqamli tizimlar yordamida barcha hujjatlar va jarayonlar avtomatik yozib boriladi, bu esa korrupsiya va xato xatti-harakatlarning oldini oladi;

Qulaylik va erkinlik oshadi: advokatlarga sudlar va fuqarolar uchun masofadan turib huquqiy xizmatlar ko'rsatish imkoniyati paydo bo'ladi;

Ma'lumotlarga tezkor kirish imkoniyati yaratiladi: huquqiy bazalar, qonunlar, sud amaliyoti va boshqa hujjatlarga istalgan joydan tezkor murojaat qilish mumkin bo'ladi;

Malakani oshirish va o'quv jarayonlarining natija samaradorligi oshadi. Ya'ni, onlayn treninglar, seminarlar, vebinarlar orqali advokatlar va yuristlarning malakasini oshirish osonlashadi⁴.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni joriy etishda bir qator muammolar ham yuzaga keladi, jumladan, kiberxavfsizlik tahdidlari, texnik infrastrukturani rivojlantirishdagi qiyinchiliklar, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish va qonunchilikni raqamli formatga moslashtirish zarurati. Elektron hujjat aylanishi va arxivlash tizimlari haqida to'xtalib o'tsak, advokatura va Adliya vazirligi o'rtasida hujjatlar almashinuvi va yuritilishi tizimini raqamlashtirish, huquqiy jarayonlarni samarali boshqarish uchun muhim ahamiyatga ega. Elektron hujjat aylanishi tizimlari hujjatlarning tez, xavfsiz va shaffof shaklda almashinishini ta'minlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan joriy etilgan elektron tizimlar advokatlar bilan muloqotda hujjatlar to'g'risidagi ma'lumotlarni tezkor almashish

⁴ Гаврилов С. Н. Реализация процессного подхода к качеству квалифицированной юридической помощи в условиях цифровизации //Lex russica. – 2022. – №. 2 (183). – С. 108-120.

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th July 2025

imkonini yaratadi. Bu tizimlar yordamida sud va boshqa huquqiy organlarda talab qilinadigan hujjatlar elektron shaklda topshirilib, ularning nazorati va hisoboti avtomatlashtirilgan. Bu jarayon advokatlarning ishini yengillashtiradi, vaqt va xarajatlarni kamaytiradi hamda inson omilidan kelib chiqadigan xatolar ehtimolini kamaytiradi.

Onlayn konsultatsiyalar va interaktiv xizmatlarning afzalliklari shundaki, bunda raqamli texnologiyalar advokatlar va fuqaro hamjamiyati o'rtasida masofadan turib muloqot qilish imkonini kengaytirdi. Onlayn konsultatsiyalar platformalari yordamida advokatlar mijozlarga tez va qulay huquqiy maslahatlar berishi mumkin⁵. Advokatura faoliyatining samaradorligini oshirishda malaka oshirish tizimining roli katta. Raqamli platformalar orqali advokatlarning malakasini oshirish uchun onlayn treninglar, seminarlar va vebinarlar tashkil qilinmoqda. Shuningdek, elektron monitoring tizimlari advokatlarning faoliyatini baholash, ularning qonunlarga muvofiq ish yuritishini ta'minlash imkonini beradi. Bu tizimlar yordamida faoliyatdagi kamchiliklar aniqlanib, ularni bartaraf etish bo'yicha chora-tadbirlar ko'riladi. Raqamli texnologiyalar yordamida shaffoflik va nazorat mexanizmlari kuchayadi. Ya'ni, adliya tizimida shaffoflikni ta'minlash va korrupsiyaga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalarning roli beqiyosdir. Elektron tizimlar barcha jarayonlarni avtomatlashtiradi, arxivlarni shaffof qiladi va ma'lumotlarga ruxsatsiz kirishni oldini oladi. Bu esa advokatura va Adliya vazirligi o'rtasidagi hamkorlikni ishonchli va ochiq qiladi, jamiyatda huquqiy tizimga bo'lgan ishonchni oshiradi.

Xalqaro tajriba va uning davlatimizga moslashuvini o'rganganimizda, dunyo bo'ylab ko'plab davlatlar advokatura tizimini raqamlashtirishda muvaffaqiyatli tajribalarni yaratgan. Masalan, Estoniya, Finlyandiya va Janubiy Koreya kabi davlatlar elektron huquqiy xizmatlarning ilg'or tizimlarini joriy etgan⁶.

Advokatura va Adliya vazirligi munosabatlarida SI texnologiyalarini qo'llash orqali huquqiy asoslarni takomillashtirish yo'llarini aniqlash. Sun'iy intellekt – bu kompyuter tizimlari va dasturlar orqali inson aqliga xos vazifalarni bajarish qobiliyatidir. U ma'lumotlarni qayta ishlash, qaror qabul qilish, o'rganish va o'z-

⁵ Соколова П. В. Цифровая трансформация адвокатской деятельности будущего //Юность науки. – 2023. – С. 274-278.

⁶ Семенов С. В. Возможность использования искусственного интеллекта в деятельности Минюста России //Право и практика. – 2023. – №. 4. – С. 84-89.

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th July 2025

o‘zini takomillashtirish imkoniyatlariga ega. SI huquqiy hujjatlar tahlili, sud amaliyoti monitoringi, huquqiy maslahat berish, shuningdek, hujjatlarni avtomatlashtirish kabi sohalarda qo‘llaniladi. Xalqaro miqyosda SI yordamida qonunlarni yaratish va yangilashda, yuridik xizmatlarning tezkorligini oshirishda muvaffaqiyatli tajribalar mavjud.

Shu o‘rinda sun‘iy intellektning afzalliklari va cheklovlariga to‘xtalib o‘tishimiz joizdir. Afzalliklari, ish samaradorligini oshiradi va ish yukini kamaytiradi, xatoliklarni minimallashtiradi, huquqiy xizmatlarga erkin va tezkor kirishni ta‘minlaydi, qonunlarni doimiy ravishda yangilab borishda yordam beradi. Cheklovlari, huquqiy va axloqiy muammolar, qarorlarning inson omilidan to‘liq xoli bo‘lishi, adolat va shaffoflik ta‘minoti, texnik murakkabliklar, dasturiy ta‘minot va infratuzilma talablari, shaxsiy ma‘lumotlarni himoya qilish: maxfiylik va kiberxavfsizlik masalalari, kadrlar tayyorgarligi, ya‘ni sun‘iy intellect vositalarini to‘g‘ri va samarali qo‘llay oladigan mutaxassislarining yetishmasligi⁷.

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, ushbu bo‘limda advokatura va vazirlikning o‘zaro munosabatlarida raqamli texnologiyalarning ahamiyati chuqur tahlil qilindi. Raqamli texnologiyalar huquqiy tizimning samaradorligini oshirish, shaffoflikni ta‘minlash va xizmat sifatini yaxshilashda muhim vosita ekanligi aniqlandi. Elektron hujjat aylanishi, onlayn konsultatsiyalar, malaka oshirish va monitoring tizimlari advokatlar va Adliya vazirligi o‘rtasidagi hamkorlikni yanada samarali qiladi. Shu bilan birga, raqamlashtirish jarayonida yuzaga keladigan texnik, kadrlar va qonunchilik muammolarini hal etish zarurati ta‘kidlandi. Kelajakda raqamli texnologiyalarni joriy etish va rivojlantirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi, ular mamlakatning adliya tizimini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi. Shunday qilib, raqamli texnologiyalarni integratsiyalashgan holda qo‘llash adliya tizimining zamonaviy talablar asosida takomillashuvi va advokatura faoliyatining yuqori darajada tashkil etilishida asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Shu o‘rinda, sun‘iy intellekt insonning yuqori darajadagi idrokiy funksiyalarini qisman avtomatlashtirish orqali huquqiy tizimning samaradorligini oshirish

⁷ Джайан Л., Капуто А., Федотова М. В. Раскрытие цифровых архивов: междисциплинарный подход к проблеме искусственного интеллекта и изначально цифровых данных //Новости Международной федерации библиотечных ассоциаций и учреждений. – 2023. – №. 1 (122). – С. 42-57.

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econferences.com

20th July 2025

imkonini beradi. Shu bilan birga, uning qonuniy va axloqiy jihatlari, texnik va kadrlar bilan bog‘liq cheklovlarini hisobga olib, ehtiyotkorlik bilan integratsiya qilish zarur. Biroq, amaliyotda hujjat almashinuvi, axborot tizimlari integratsiyasi va jarayonlarning elektronlashtirilishi bilan bog‘liq muammolar mavjud. Bu muammolar raqamli texnologiyalarni, xususan, sun‘iy intellektni joriy qilish zaruratini ko‘rsatadi. Hozirgi huquqiy baza advokatura va Adliya vazirligi o‘zaro munosabatlarini tartibga soladi, lekin raqamlashtirish va avtomatlashtirish sohasida aniq me‘yoriy-texnik hujjatlar yetishmaydi. Shu sababli, elektron hujjat aylanishi va ma‘lumotlar almashinuvi uchun yagona platforma yaratish, sun‘iy intellekt texnologiyalarini qonuniy asosda tartibga solish, kiberxavfsizlik va maxfiylikni himoya qilish bo‘yicha normativlarni ishlab chiqish zarur.

Shuningdek, xulosa o‘rnida aytishimiz mumkinki, advokatura va Adliya vazirligi o‘zaro munosabatlari huquqiy jihatdan mustahkam asosga ega bo‘lishiga qaramay, zamonaviy raqamli texnologiyalar, xususan sun‘iy intellektni keng qo‘llash uchun mavjud qonunchilikni yangilash va to‘ldirish talab etiladi. Bu esa xizmatlarning sifatini oshirish va jarayonlarni optimallashtirishga xizmat qiladi. Sun‘iy intellekt texnologiyalari huquqiy hujjatlarni avtomatik ravishda tayyorlash, tahlil qilish va xatoliklarni aniqlash imkonini beradi⁸. Masalan, advokatlar va Adliya vazirligi xodimlari tomonidan tayyorlanadigan shartnomalar, arizalar, qaror loyihalari SI tizimlari yordamida tekshirilishi mumkin. Bu jarayonlar, ish samaradorligini oshiradi, inson omilidan kelib chiqadigan xatolarni kamaytiradi, hujjatlar standartlarga va qonunchilik talablariga mosligini ta‘minlaydi.

Bizning mamlakatimiz sharoitida bunday tizimlarni ishlab chiqish sud jarayonlarining ochiqligi va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi va sun‘iy intellekt advokatlarning ishini yengillashtiradi, fuqarolarga xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilaydi. Misol uchun, **yuridik chatbotlar**: mijozlarning tezkor huquqiy savollariga javob bersa, ma‘lumotlarni boshqarish tizimlari esa, ishlarni samarali rejalashtirish va kuzatishni ta‘minlaydi. Analitik vositalar esa, huquqiy xatarlarni aniqlash va maslahatlar berishda yordam beradi.

⁸ Ахмаджонова Ё. Т. Ўзбекистонда сунъий интеллект: ривожланиш ва амалиёт // Экономика и социум. – 2025. – №. 4-2 (131). – С. 680-683.

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econferences.com

20th July 2025

Xulosa qilish joizki, sun'iy intellekt huquqiy jarayonlarni avtomatlashtirish, hujjatlarni tahlil qilish, qaror qabul qilishni qo'llab-quvvatlash va advokatlarga xizmat ko'rsatishni samarali qilish imkonini beradi. Bu esa advokatura va Adliya vazirligi bilan munosabatlarining sifatini va samaradorligini sezilarli darajada oshiradi deb hisoblaymiz. Yuridik xizmatlar ko'rsatish sifatining oshishi, ya'ni advokatlar faoliyatining qonuniy va mustaqil bo'lishi orqali fuqarolarga sifatli yuridik yordam ko'rsatish imkoniyati ortadi. Natijada, sud va islohot jarayonlari samaraliroq kechadi. Xalqaro tajriba va innovatsion yondoshuvlarni joriy etish, ya'ni ilmiy tadqiqotlar asosida xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish va uni milliy tizimga moslashtirish tavsiya etiladi. Bu advokatura va adliya tizimini yanada shaffof, raqobatbardosh va faol qilishga yordam beradi. Huquqiy madaniyatni shakllantirish, ya'ni advokatlar va davlat organlari o'rtasidagi munosabatlarning yanada tartibli va ochiq shakllanishi jamiyatda huquqiy ongning oshishiga va fuqarolarning huquqiy bilimi darajasining yuksalishiga olib keladi.

Adliya vazirligi tomonidan advokatura sohasiga sun'iy intellekt imkoniyatlaridan keng foydalanish imkoniyatini yaratish bu barcha advokatlarimizga yuridik sohaga tegishli hujjatlarni avtomatik tahlil qilib berish, xato-kamchiliklarni tez aniqlab berish imkoniyatini yaratadi. Bu sudlarda ko'rilayotgan ishlar bo'yicha kerakli hujjatlarni tayyorlashda, shuningdek tekshirish jarayonlarini tezlashtirib beradi. Sun'iy intellekt advokatlarga mijozlar uchun tezkor maslahatlar berishda, o'zlarining va fuqarolarning vaqtlari tejalishiga ancha yordam beradi. Bu ayniqsa endi ish boshlagan, bu sohada tajribasi kam yosh advokatlarga katta ko'mak bo'ladi.